

Konference
Životní prostředí – prostředí pro život

Výkon veřejné správy v oblasti ochrany klimatu

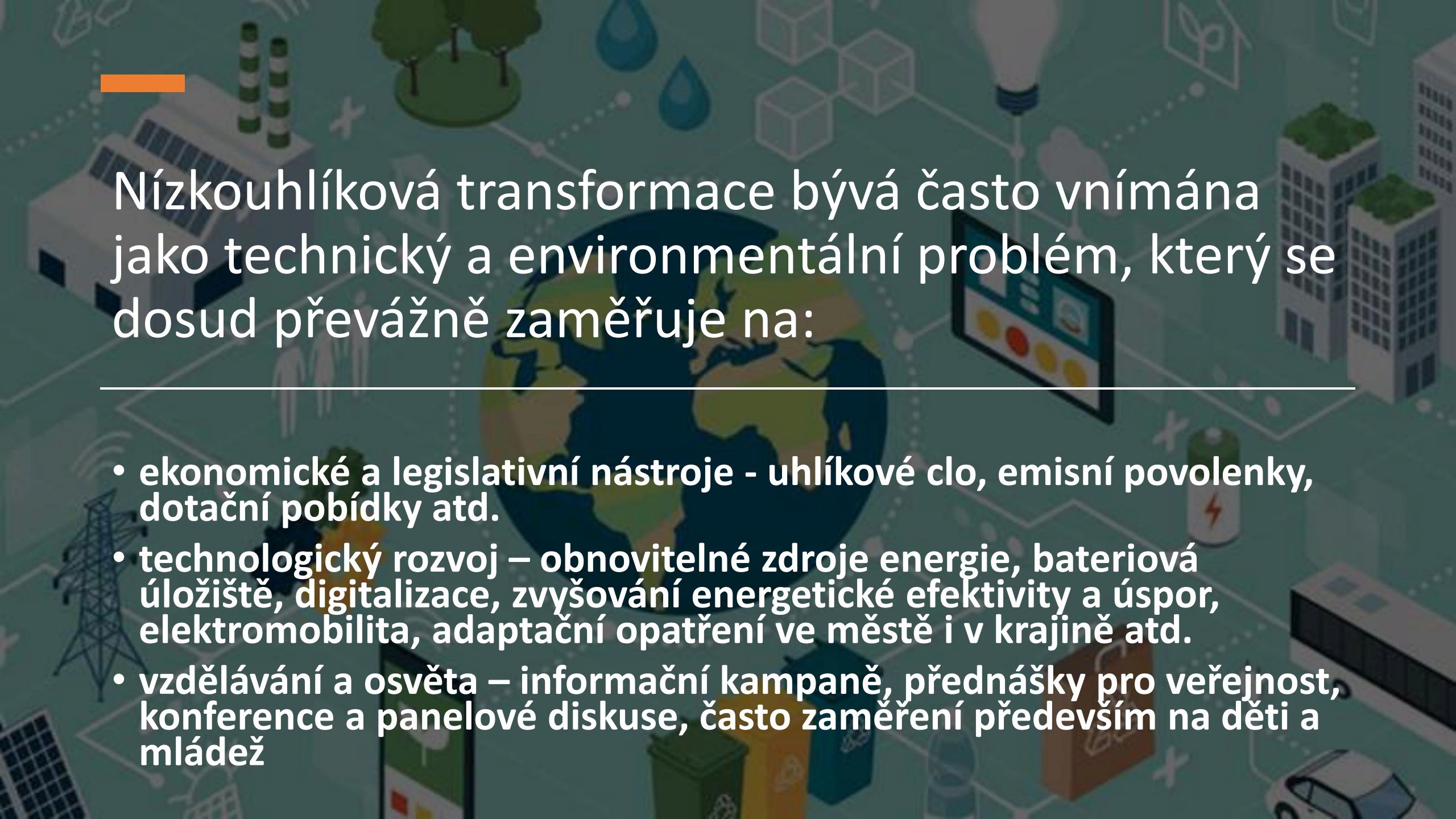
16. – 17. září 20201

RNDr. Michaela Pixová, Ph.D.

University of New York in Prague

mpixova@unyp.cz

Nízkouhlíková transformace bývá často vnímána jako technický a environmentální problém, který se dosud převážně zaměřuje na:

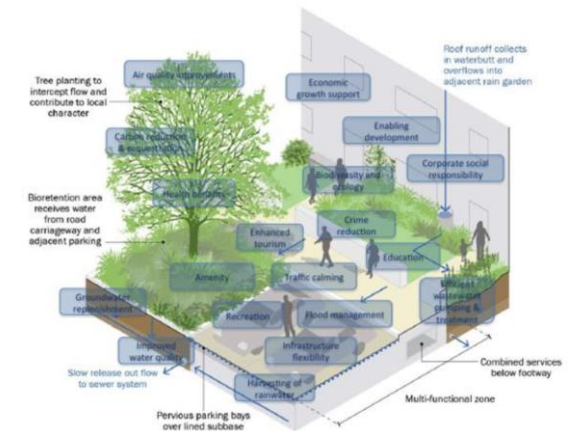
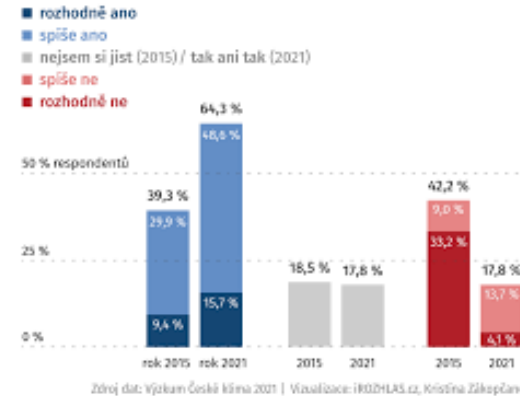
- ekonomické a legislativní nástroje - uhlíkové clo, emisní povolenky, dotační pobídky atd.
- technologický rozvoj – obnovitelné zdroje energie, bateriová úložiště, digitalizace, zvyšování energetické efektivity a úspor, elektromobilita, adaptační opatření ve městě i v krajině atd.
- vzdělávání a osvěta – informační kampaně, přednášky pro veřejnost, konference a panelové diskuse, často zaměření především na děti a mládež

Okruhy této konference...

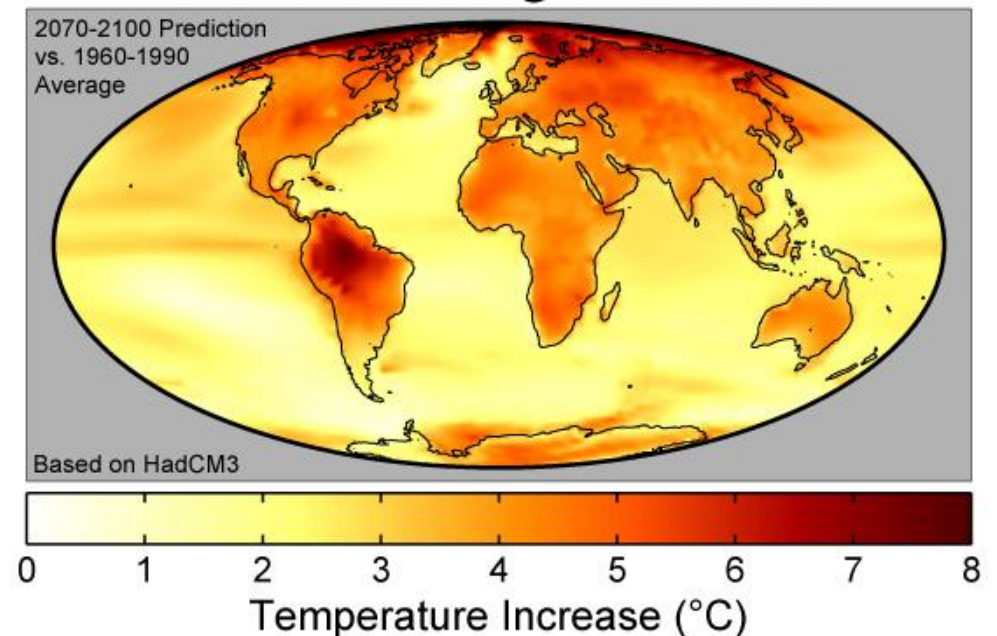
1. Opatření Zelené dohody pro udržitelný rozvoj
2. Data, informace a znalosti pro udržitelný rozvoj
3. Společenská odpovědnost firem a udržitelná výroba a spotřeba
4. Zdravá planeta pro příští generace
5. Veřejnost versus ochrana klimatu a udržitelný rozvoj
6. Udržitelný rozvoj lidských sídel

Roste podíl těch, kteří vidí projevy změny klimatu

Už jste si všiml(a) projevů globální změny klimatu?

Global Warming Predictions

Kam se poděla role veřejné správy?

- nezastupitelný význam veřejné správy na všech úrovních vládnutí pro dosažení klimaticky neutrální a odolné společnosti
- mezi závazky a **skutečnou aktivitou – výkonem**, jsou obrovské mezery, a to jak na úrovni státu, tak i na úrovni měst

Politologie a další sociální vědy ve světě se zabývají např.

- způsoby měření aktivity / výsledků klimatické politiky (viz. např. Schaffrin, A., Sewerin, S., and Seubert, S. (2015). Toward a Comparative Measure of Climate Policy Output, *Policy Studies Journal*, 43/2, 257–82.)
- vysvětlováním nízkých / vysokých klimatických ambic jednotlivých států / vlád (viz. např. Tobin, P. (2017). Leaders and Laggards: Climate Policy Ambition in Developed States. Paul Tobin. *Global Environmental Politics*, 17/4, 28-47.)
- analýzou mezinárodní klimatické spolupráce (viz. např.: Bernauer, T., Böhmelt, T. (2013). National climate policies in international comparison: The Climate Change Cooperation Index, *Environmental Science & Policy*, 25, 196-206.)
- vyhodnocováním výkonu veřejné správy v oblasti klimatu u sítí měst (viz. např. Bansard, J.S., Pattberg, P.H., Widerberg, O. (2017): Cities to the rescue? Assessing the performance of transnational municipal networks in global climate governance. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, Springer, 17/2, 229–246.)

Podle studie zveřejněné v červnu 2021 v časopisu [Nature](https://www.nature.com/articles/d41586-021-01500-2)* dosavadní **integrované modely hodnotící klimatickou politiku**:

- Jsou příliš **abstraktní**, vycházející z představy lidí jako „racionálních optimizátorů omezených prostředků“
- nedostatečně reflektují **sociální a politickou realitu**
- nevíme, jak na oteplování bude reagovat společnost a politika, resp. politické systémy (viz. zvýšení daně na paliva ve Francii, či naopak snižující se ceny OZE) – jak např. politici balancují mezi různými zájmy či investicemi (studenti FFF vs. automobilová lobby), proč lidé neradi opouští staré a méně výkonné technologie, či jak rozumět dynamice klimatického hnutí, jak ovlivní politické konflikty cenu dekarbonizace, jak zaměření investorů na krátkodobá rizika ovlivňuje dlouhodobou klimatickou politiku

*<https://www.nature.com/articles/d41586-021-01500-2?fbclid=IwAR08-5bBVWRsQkjoiQ8GiA5hCdWtGL5XMMufSAeTh0P9-BN3sKyKlri7V8s>

Inspirace v politické ekonomii

- Mají-li být integrované modely užitečné a reflektovat kontext skutečného politického rozhodování a dopady klimatické politiky na lidi, měly by se inspirovat v politické ekonomii, která dokáže zodpovědět např. následující otázky:
- Kdo bude mít z jakých opatření prospěch a kdo naopak bude trpět?
- Jak vytvářet politiky, které budou přijatelné a tím pádem i dlouhodobé?
- Jak kompetence vlády ovlivňuje schopnost státu ovlivňovat trh, rozhodovat se a měnit cenu rozložení kapitálu atd.

Vědecké instituce v Česku se zaměřují na:

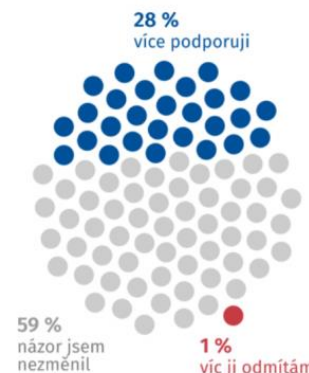
- problematiku adaptací (např. CzechGlobe, Cenia)
- sociální aspekty sleduje např. projekt Příběhy sucha (spolupráce CzechGlobe, FHS UK a VÚKOZ), či projekt „Lokální reakce na změnu klimatu v České republice sociologickou perspektivou“ zpracovávaný na AV ČR
- psychosociální aspekty a průzkumy veřejného mínění (postoj obyvatel k ochraně klimatu) – zejména FSS MUNI, soukr. výzkumné agentury, spolek Green Dock
- **výkon veřejné správy v oblasti ochrany klimatu je v Česku dosud mimo pozornost zdejší politologie a sociálních věd obecně, v Česku se jejich nezávislou analýzou zatím nezabývá žádná vědecká instituce, která by např. navrhovala potřebné změny pro zlepšení tohoto výkonu a přitom měla autoritu akademického subjektu**

Podpora pro ochranu klimatu stoupá

Změnil se během posledních dvou let váš názor na ochranu klimatu?

Globální změna klimatu již probíhá

88 % celkem

Globální změna klimatu nyní neprobíhá, ale nastane

8 % celkem

Ke globální změně klimatu vůbec nedojde

4 % celkem

Zdroj dat: Výzkum České klima 2021 | Vizualizace: iROZHLAS.cz, Kristína Zákopčanová

Mezery v monitoringu, analýze a hodnocení, a obecně výzkumu výkonu veřejné správy v oblasti ochrany klimatu

- monitoring výkonu veřejné zprávy a naplňování závazků je nahodilý, nesystematický, nekoordinovaný a převážně v rukou neziskových organizací, odborných asociací a aktivní občanské společnosti
- je potřeba také věnovat pozornost dopadu opatření v rámci „spravedlivé transformace“ na zranitelné skupiny obyvatel (just transition) – dosud opět nebyl slyšet hlas vědeckých institucí, pouze aktivisté, či odborné NGO

Politika ochrany klimatu v Česku:
slova ztracená ve větru

Tuto publikaci vydali Klimatická koalice a Centrum pro dopravu a energetiku 2020

K čemu je mi dobrá spravedlivá transformace?

25.8. v 18:00

Knihovna Josefa Serinka
Most

re → set

ROSA
LUXEMBURG
STIFTUNG

- K propasti mezi ambiciózními závazky a skutečnou aktivitou veřejné správy se v Česku nejčastěji vyjadřují odborníci a odbornice z oblasti přírodních věd, kteří se touto problematikou z podstaty svého zaměření nezabývají, často ji nesprávně interpretují, nebo mají konflikt zájmů jakožto poradci vlády v otázkách klimatu. V důsledku neznalosti sociálně vědních oborů navíc mají přírodovědci tendenci delegitimovat aktivity a diskurz aktivistů, případně samotnou oprávněnost jejich existence.

- Absentující roli sociálně-vědních odborných institucí se naopak často snaží suplovat některé neziskové organizace, které však na potřebné výzkumné aktivity nemají finanční ani personální kapacity a v očích odborné i laické veřejnosti mívají pejorativní nálepku „aktivistů“.

- Zelenou transformaci je nutné řešit mnohem více interdisciplinárně, více zapojovat sociální vědy do výzkumu v oblasti ochrany klimatu, zejména pak výkonu veřejné správy, zapojování veřejnosti a dalších aspektů komplexního problému nízkouhlíkové transformace.

NÁZORY AKTUÁLNĚ / BLOGY

Hulvátství a dogmatismus kolem studentské stávky

Ladislav Metelka | 14. 03. 2019 | 14:56 | Přečteno 5996 krát | [Tweet](#) | [Sdílet](#)

Dne 8.3.2019 jsem zde zveřejnil příspěvek „[Nepravdivé zdůvodnění studentské stávky za klima](#)“ kde jsem kritizoval studenty za to, že ke zdůvodnění své chystané stávky použili nepravdivé a dezinterpretaci tvrzení o výstupech zprávy IPCC.

13.3.2019 jsem poskytl redakci Lidových novin na jejich dotaz můj názor na studentskou stávku. Ten názor je prakticky stejný jako ten, který jsem zveřejnil na svém blogu. Vyšel v tištěných Lidových novinách dne 14.3.2019 v článku „[Školáci jdou do stávky. Za Zemí.](#)“. V článku je uvedeno:

Autoři prohlášení se odvolávají na oficiální dokument Mezivládního panelu pro změny klimatu při OSN, který má údajně varovat, že lidstvu zbývá posledních dvanáct let, aby zvrátilo trend vedoucí k „nevratnému poškození ekosystému“. Podle klimatologa z Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ) Ladislava Metelky se však právě v tomto bodě dopustili školácké chyby.

LADISLAV METELKA

<https://blog.aktualne.cz/blogy/ladislav-metelka.php>

Klimatolog. Je mi kousek nad 50 let a to je věk, o kterém lze přesně říci „mládež pryč a do důchodu daleko“. Už dávno (alespoň mi to tak připadá), na přelomu 70. a 80. let minulého století, jsem vystudoval meteorologii a klimatologii na Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze. Hned po škole jsem nastoupil do Českého hydrometeorologického ústavu, na regionální pobočku v Hradci Králové, jako klimatolog. Na MFF UK Praha jsem se ještě trochu vrátil v 90. letech v rámci externího doktorandského studia. Od 1.7.2009 do dubna 2014 jsem byl zástupcem (tzv. Focal Pointem) ČR v Mezivládním panelu pro změny klimatu (IPCC. V

fyzikální fakultě UK v Praze. Hned po škole jsem nastoupil do Českého hydrometeorologického ústavu, na regionální pobočku v Hradci Králové, jako klimatolog. Na MFF UK Praha jsem se ještě trochu vrátil v 90. letech v rámci externího doktorandského studia. Od 1.7.2009 do dubna 2014 jsem byl zástupcem (tzv. Focal Pointem) ČR v Mezivládním panelu pro změny klimatu (IPCC. V

Faktory ovlivňující potenciál a schopnost veřejné správy vykonávat politiku ochrany klimatu

- politicko-ekonomické - systémový i ideologicky podmíněný odpor k nízkouhlíkové transformaci, uchvácený stát, technologický lock-in, partikulární zájmy, nefunkčnost neoliberalismu v řešení globálních hrozeb
- institucionální – např. resortismus (absence klimatického mainstreamingu), nefunkční nástroje pro užší spolupráci / zapojení veřejnosti, nedostatek leadershipu
- sociokulturní – nedostatek politické imaginace, nedůvěra mezi občany a politiky, neochota experimentovat, nízká informovanost politiků a političek
- má-li být nízkouhlíková transformace v Česku úspěšná, je nutné bariéry a dosud nevyužité možnosti identifikovat, a následně je systematicky odstraňovat, nebo naopak rozvíjet

Mezitím v zahraničí...

Děkuji za
pozornost

Michaela Pixová
mpixova@hotmail.com